

EU-kommissionens energipaket

EU-kommissionen presenterade 30 november förra året sitt stora s.k. vinterenergipaket "Clean Energy For All Europeans", som omfattar förslag till ändringar eller inrättande av ett fyrtiotal rättsakter samt relaterade dokument, som ska behandlas och beslutas under de närmsta åren. Dessa kommer att påverka stadens arbete på många sätt och kommer att ha avgörande betydelse för stadens möjligheter att nå fossilfrihet år 2040.

Enligt stadens EU-policy ska staden bl.a. verka för att höja ambitionsnivån för miljö- och klimatpolitiken, förmå EU att beakta storstädernas potential att driva en hållbar utveckling samt att konsekvenser för EUs storstäder ska belysas.

Miljöförvaltningen koncentrerar sig i detta dokument framför allt på att analysera och ta fram ståndpunkter på förändringsförslagen för de tre direktiv som närmast berör förvaltningens verksamhet:

- Energieffektiviseringsdirektivet 2012/27/EU (EED)
- Direktivet om byggnaders energiprestanda 2010/31/EU (EPBD)
- Direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (Förnybarhetsdirektivet) 2009/28/EU

Detta dokument ska ligga till grund för stadens arbete och uttalanden rörande direktiven i nationella och internationella sammanhang, såsom remisser, ståndpunktsdokument inom Eurocities, C40 etc.

Sammanfattning av stadens synpunkter

A. Energieffektiviseringsdirektivet 2012/27/EU (EED)

Punktsatser nedan som har kursiv text har tidigare inte behandlats av staden.

- A1. Eftersom stadens energieffektiviseringsmål och EUs energieffektiviseringsmål inte är jämförbara tas inte någon ställning till den föreslagna målnivån i denna skrivelse. Staden kan dock konstatera att energieffektiviseringar är en viktig del i ett resurseffektivt utnyttjande av råvaror, t.ex. biobränslen som behövs för att nå Parisöverenskommelsens klimatmål.
- A2. Staden delar regeringens mycket kritiska syn på individuell mätning och debitering (IMD) för termisk energi (värme och kyla) och menar att lagstiftat krav på införande av IMD för termisk energi i byggnader med varmhysa vore direkt kontraproduktivt. IMD skulle medföra att incitamentet för energieffektivisering av byggnader överförs från fastighetsägaren som har rådighet att genomföra energieffektiviserande åtgärder till hyresgästerna som saknar rådighet.
- A3. Staden anser att när åtgärder identifieras vid energikartläggningar bör identifieringen utgå från bästa möjliga teknik (BAT) och inte utifrån vad som för tillfället anses vara kostnadseffektivt.
- A4. *Staden anser liksom regeringen att energianvändning istället för företagsstorlek bör användas som parameter för att skilja ut vilka företag som ska beröras av krav på att genomföra energikartläggningar. Att använda energieffektivitet skulle minska det administrativa arbetet för urval av vilka byggnader som omfattas av lagstiftningen.*
- A5. *Staden anser att energieffektiviseringsdirektivet (EED) och direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) bör samordnas så att en genomförd energikartläggning enligt EED kan ersätta kraven på att även genomföra en energideklaration enligt EPBD. En samordning skulle medföra att dubbelarbete undviks för berörda fastighetsägare.*

B. Direktivet om byggnaders energiprestanda 2010/31/EU (EPBD)

- B1. Staden anser liksom regeringen att det är problematiskt att ställa krav på primärenergivå. Dessutom kopplar användningen av primärenergi ihop energisystem (tillförsel) och energiprestanda (användning) hos byggnader/utrustningar på ett olyckligt sätt som riskerar att styra bort från energieffektivisering. Staden anser inte heller att strategin för energieffektiviserande renoveringar till 2050 bör baseras på koldioxidfrihet, utan på låg användning av den energi som behöver tillföras en byggnad, s.k. nettoenergi.
- B2. *Om unionen tar fram en gemensam definition på hur primärenergi ska beräknas kan primärenergi mycket väl användas för att styra energiproduktionen mot lägre klimatpåverkan. Fortum Värme har som mål att bidra till att minska samhällets primärenergianvändning.*

C. Förnybarhetsdirektivet 2009/28/EU

- C1. *Staden anser att målet 27 % förnybart inte är ambitiöst nog och speglar en syn om att förnybar energi skulle vara kostsamt. I själva verket visar Sverige med totalt 55 % förnybar energi och Stockholm med totalt 70 %, att det går både lättare och är ekonomiskt fördelaktigt att ställa om så snabbt som möjligt. Det särskilda målet för transporter bör finnas kvar och ökas.*
- C2. *Staden anser att utformningen av stöd för förnybar el inte får försvåra användningen av redan fungerande system såsom Elcertifikatsystemet.*
- C3. Staden anser att kraftvärmeproduktionen bör uppmuntras för att nå bästa nytta med investeringar i fjärrvärme och för att erbjuda en baskraft som kan minska obalanser, t.ex. mellan sommar och vinterhalvår. Ökad frihet att välja värmesystem välkomnas, men får inte försvåra denna utbyggnad.
- C4. Staden anser att biodrivmedel ska bedömas efter sin klimatprestanda och hållbarhet – inte efter vilken teknik eller råvara de framställs med. Såväl EU som Sverige har stora överskott av åkermark och det är oerhört viktigt att fortsatt hålla denna åkermark i bruk. Detta har stor betydelse för såväl biologisk mångfald, landskapsfrågor, arbetstillfällen, framtida livsmedelsförsörjning och energisäkerhet.

- C5. Staden anser att det stora problemet inte är att biobränslen är mer eller mindre hållbara utan att samtliga fossila bränslen är helt ohållbara och dessutom genom sin klimatpåverkan leder till stor negativ påverkan på jord- och skogsmark. Direktivet bör inriktas på att ta bort så många hinder som möjligt för förnybar energi. Som Sverige och Staden visat kan detta göra utan stora kostnader.

D. Övriga synpunkter på Energy Union Package

- D1. *Förslaget beskriver behovet av att säkra gasleveranser till Europa. Förslaget bör kompletteras med potentialen för inhemsk biogasproduktion från exempelvis avloppsslam, biologiskt avfall och biogrödor och åtgärder för att få till stånd en ökad biogasproduktion inom unionen.*
- D2. *Potentialen och åtgärder för att öka användningen av kraftvärme baserad på skogsavfall från hållbart skogsbruk, och utsorterat avfall bör lyftas fram i förslaget liksom att fjärrvärmesystem har en potential för att omhänderta spillvärme. Tekniken är väl etablerad i flera medlemsländer. Miljöskyddet för avfallsförbränning regleras redan idag genom EU-direktiv.*
- D3. *Förslaget bör kompletteras med att skatteregler som hindrar nettodebitering från lokal solelproduktion bör undanröjas.*
- D4. *Förslaget tar upp energifattigdom. Förslaget bör inkludera att unionen ska främja införande av varmhyra. Det ger fastighetsägaren som har rådighet ett incitament att genomföra energieffektiviserande åtgärder i byggnaden samtidigt som det bidrar till ett bättre inomhusklimat. Som exempel har Sverige med varmhyra en lägre energianvändning per kvadratmeter än genomsnittet unionen. I övrigt bör energifattigdom hanteras inom det sociala programmet.*

Utförliga ståndpunkter

A. Energieffektiviseringsdirektivet 2012/27/EU (EED)

A1. Nya mål till 2030

Europeiska rådet beslutade under 2014 att EU till 2030 ska nå minst 27 procent energieffektivisering jämfört med prognos, med en

option att senast 2020 se över målet och öka ambitionsnivån till 30 procent. Under 2015 antog Europaparlamentet ståndpunkten att EU bör ha ett bindande mål om 40 procent energieffektivisering till 2030.

Kommissionen föreslår ett på EU-nivå bindande mål om 30 procent lägre energitillförsel år 2030 jämfört med prognos (23 procent lägre energitillförsel jämfört med 2005), samt krav på medlemsstaterna att i sina integrerade energi- och klimatplaner redovisa sina nationella bidrag till EU:s 2030 mål.

Vidare föreslås att krav på nationell energibesparing förlängs till perioden 2021–2030 med samma besparingstakt som i nuvarande period, samt att energisparkrav till viss del ska kunna uppfyllas genom åtgärder för småskalig produktion av förnybar el och värme i byggnader.

A1. Konsekvenser för staden

Skärpningen av målet torde inte få någon konsekvens för staden. Staden har under många år arbetat systematiskt med energieffektiviseringar, ffa i fastighetsbeståndet. Under miljöprogramsperioden 2012-2015 minskade mängden köpt energi med 11 procent jämfört med målnivån 10 procent. Under perioden 2016-2020 har staden satt som mål att ytterligare minska mängden köpt energi med 10 procent.

Den reella minskningen av stadens energianvändning är dock inte jämförbar med hur Sverige har valt att hantera EU-målet. Sveriges effektiviseringsmål relateras till landets BNP medan stadens mål är satt utifrån faktisk minskning av energianvändningen utan normering.

A1. Stadens synpunkter

Eftersom stadens energieffektiviseringsmål och EUs energieffektiviseringsmål inte är jämförbara tas inte någon ställning till den föreslagna målnivån i denna skrivelse. Staden kan dock konstatera att energieffektiviseringar är en viktig del i ett resurseffektivt utnyttjande av råvaror, t.ex. biobränslen som behövs för att nå Parisöverenskommelsens klimatmål..

A2. Energikartläggning i stora företag (Artikel 8)

Bestämmelserna om energikartläggningar har inte ingått i översynen av direktivet, vilket hade varit önskvärt. Att direktivet

innehåller krav på energikartläggningar är positivt men vissa delar av bestämmelserna behöver ses över.

Staden har tidigare framfört synpunkter på kraven på energikartläggning i remissvaret inför Energieffektiviseringsdirektivet.

A2. Konsekvenser för staden

De synpunkter som framförs nedan skulle leda till minskad administration vid bedömning om en byggnad ska energikartläggas eller inte.

A2. Stadens synpunkter

I direktivet utgår kravet på att genomföra energikartläggningar utifrån definitionen av företagens storlek och inte utifrån företagens energianvändning.

I sina synpunkter inför kommande översyn av Energieffektiviseringsdirektivet 2016-02-24 framförde Sverige bl.a. att nuvarande bestämmelser bedöms leda till ökad administration för ett stort antal företag utan att nämnvärt bidra till ökad energieffektivisering, vilket inte främjar kostnadseffektivitet. Det vore bättre att sätta en nedre gräns för energianvändning för de företag som ska omfattas av kravet på energikartläggningar. Det skulle göra styrmedlet mer ändamålsenligt och lättare att hantera för både företag och myndigheter. Staden delar detta synsätt. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

När åtgärder identifieras vid energikartläggningar bör identifieringen utgå från bästa tillgängliga teknik (BAT) och inte från kostnadseffektivitet. Detta för att inte begränsa föreslagna åtgärder till vad som för stunden är att bedöma som kostnadseffektivt. Åtgärder ska först identifieras utifrån bästa möjliga teknik. Därefter, i samband med investeringar, görs sedan en analys av vilka åtgärder som ska genomföras baserat på de som är mest kostnadseffektiva. Bästa tillgängliga teknik används t.ex. inom miljöräkten.

Vilka åtgärder som är kostnadseffektiva bör få avgöras vid den tidpunkt och under de förhållanden då kostnadseffektiviteten ska bedömas, t.ex. i samband med investeringar. Att i förväg och i samband med att man identifierar bästa tillgängliga teknik även beräkna kostnadseffektivitet för framtida tänkbara åtgärder riskerar leda till felaktiga ekonomiska bedömningar och att vissa tänkbara tekniska åtgärder utifrån bästa tillgängliga teknik inte identifieras.

En stor del av de företag som berörs av kraven på energikartläggningar är fastighetsägande företag, t.ex. kommunala bostadsbolag. Dessa berörs också av kraven på energideklarationer som kommer från direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD). Det innebär att ett bostadsbolag behöver genomföra både en omfattande energikartläggning med identifiering av energieffektiviserande åtgärder och en energideklaration av sina byggnader. Detta leder till onödigt dubbelarbete. Energieffektiviseringsdirektivet (EED) och direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) bör samordnas så att en genomförd energikartläggning enligt EED kan ersätta kraven på att även genomföra en energideklaration enligt EPBD. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

Staden anser att när åtgärder identifieras vid energikartläggningar bör identifieringen utgå från bästa möjliga teknik (BAT) och inte utifrån vad som för tillfället anses vara kostnadseffektivitet. *Stadens synpunkt i remissvaret inför Energieffektiviseringsdirektivet.*

Staden anser att energianvändning istället för företagsstorlek bör användas som parameter för att skilja ut vilka företag som ska beröras av krav på att genomföra energikartläggningar. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

Staden anser att energieffektiviseringsdirektivet (EED) och direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) bör samordnas så att en genomförd energikartläggning enligt EED kan ersätta kraven på att även genomföra en energideklaration enligt EPBD. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

A.4 Individuell mätning och debitering av termisk energi, IMD (Artikel 9-11)

Kommissionen föreslår att bestämmelserna om individuell mätning och debitering (IMD) av el flyttas till lagstiftning om ny elmarknadsdesign. När det gäller IMD av termisk energi (värme och kyla) föreslås förtydligande att individuella mätare alltid ska installeras i nya byggnader och vid omfattande renovering.

I remissvaret inför Energieffektiviseringsdirektivet har staden tidigare lämnat synpunkter på IMD för termisk energi.

A4. Konsekvenser för staden

Införande av IMD för termisk energi skulle öka kostnaderna för nyproduktion av byggnader och vid omfattande renoveringar. Det

skulle också frånta stadens fastighetsägare det ekonomiska incitamentet av minskade energikostnader vid energieffektiviseringsåtgärder.

A4. Stadens synpunkter

Det finns ett principiellt problem med tvingande bestämmelser för en specifik energieffektiviseringsåtgärd. Åtgärden får företräde för andra åtgärder som skulle kunna vara mer kostnadseffektiva. I vissa fall har man i Sverige konstaterat vid försök med IMD för värme att det har lett till ökad energianvändning. Det finns också dokumenterade tekniska problem med att fördela värmeförbrukningen mellan lägenheter för en rättvis debitering beroende på att värmetransmissionerna är olika för olika lägenheter beroende på var de ligger i byggnaden. Detta beskrivs bl.a. i en rapport från SABO med fallstudier från flera kommunala bostadsbolag.

Det största problemet med IMD för termisk energi är att incitamentet för energieffektivisering överförs från fastighetsägaren till lägenhetsinnehavaren. IMD för termisk energi innebär att energikostnaden läggs på lägenhetsinnehavaren och att fastighetsägare som har störst rådighet att vidta energieffektiviserande åtgärder inte får del av den minskade energikostnaden. Det ger en helt felaktig styrning och är direkt kontraproduktivt.

IMD för termisk energi får som konsekvens att energieffektiviseringsåtgärder som rör en byggnads värme- och kylsystem och som identifieras i energikartläggningar enligt lagen om energikartläggningar i stora företag inte blir kostnadseffektiva för fastighetsägaren. Det skulle i sin tur leda till åtgärderna inte genomförs. IMD för termisk energi motverkar således syftet med artikel 8 i EED.

IMD för termisk energi i byggnader med varmhyra går även emot artikel 19 i EED, där krav ställs på medlemsländerna att utvärdera och vidta lämpliga åtgärder för att undanröja delade incitament som leder till minskad energieffektivisering.

Ofta finns en besparingspotential på 10-20 procent av värmeanvändningen i en byggnad bara genom att justera värmeanläggningen och konstant hålla den i trim och justerad relativt växlingar i utomhustemperatur. Detta är inte något som kan överföras på lägenhetsinnehavarna. Givetvis inte heller åtgärder på klimatskal såsom fönsterbyte, vindsisoleringar m.m. IMD för

termisk energi ger inte heller någon garanterad besparing p.g.a. beteendeförändringar, framför allt beroende på att den besparing som en lägenhetsinnehavare kan uppnå ger en mycket ringa ekonomisk besparing.

Slutsatsen är att det svenska systemet med varmhyra där fastighetsägaren har ekonomiskt ansvar för energikostnaden i kombination med ansvar för ett gott inomhusklimat är att föredra framför kallhyra där lägenhetsinnehavaren står för energikostnaderna. Det synsättet stöds även av Hans Lind, professor i fastighetsekonomi vid KTH, i en artikel i *Fastighetsnytt* nummer 2, 2012.

Ibland framhålls Tyskland och Danmark som föregångsländer för införande av IMD för termisk energi. I EU:s rapport *"Monitoring of energy efficiency trends and policies in the EU"* (sid. 39, figur 45) anges att Sverige har lägre energianvändning (klimatkorrigerad) för uppvärmning per ytenhet i byggnadsbeståndet än Tyskland och Danmark. Sverige ligger strax under snittet för EU.

Direktivet nämner även att s.k. energifattigdom ska tas i beaktande och anger att kunskap om den egna energianvändningen är viktigt i sammanhanget. År 2012 levde 54 miljoner européer under energifattigdom (11%), d.v.s. de kunde inte värma sina bostäder ordentligt. För att minska energifattigdomen borde unionen verka för att varmhyra införs i samtliga medlemsländer. Det skulle samtidigt ge incitament till fastighetsägarna att genomföra energieffektiviseringsåtgärder. Direktivets Artiklar 9-11 styr istället mot kallhyra som bidrar till att cementera energifattigdomen. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

I sina synpunkter inför kommande översyn av Energieffektiviseringsdirektivet 2016-02-24 framförde Sverige skarp kritik mot Artikel 9-11. Regeringen menade att en lösning på problemet med artiklarna 9-11 är att IMD för termisk energi blir frivilligt för medlemsstaterna eller att ett undantag från bestämmelserna införs för medlemsstater där varmhyra är den dominerande hyressättningsprincipen.

I stadens remissvar inför Energieffektiviseringsdirektivet framförde även staden, både från majoritet och delar av oppositionen, en kritisk syn på IMD för termisk energi och menade att det kan vara direkt kontraproduktivt.

Varmhyra bidrar dessutom till att säkerställa en god inomhusmiljö. Medlemsstaterna bör istället för att införa IMD för termisk energi sträva efter att öka andelen byggnader med varmhya. IMD för termisk energi ska inte omfatta byggnader inom unionen som har varmhya. Ett undantag från IMD för termisk energi för byggnader med varmhya skulle kunna bidra till att öka andelen byggnader med varmhya inom unionen. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

Kravet på IMD för termisk energi är även kontraproduktiv för artikel 8 och går emot 19 i EED. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

B. Direktivet om byggnaders energiprestanda 2010/31/EU (EPBD)

B1. Nationell strategi för energieffektiviserande renoveringar

Kommissionen föreslår att kraven på nationell strategi för energieffektiviserande renoveringar flyttas från EED till EPBD samt vidareutvecklas, bl.a. med krav på mål för en koldioxidfri byggnadssektor år 2050 och krav på att hantera energifattigdom.

B1. Konsekvenser för staden

Att kraven på nationell strategi för energieffektiviserande renoveringar överförs till EPBD torde inte få några större konsekvenser för staden än att det kan underlätta att ha krav på byggnaders energiprestanda samlade i ett direktiv.

Att införa mål om en koldioxidfri byggnadssektor ger en sammankoppling av tillförsel av energi och byggnadens/utrustningars energiprestanda. Sammankopplingen riskerar att leda till att det blir olika energikrav på byggnader och utrustning i byggnader och hur dessa ska konstrueras beroende på vilken typ av energiförsörjning byggnaden har. Om staden ska uppföra exempelvis en skolbyggnad med fjärrvärme inom ett fjärrvärmeförsörjt område och en skolbyggnad utanför det fjärrvärmeförsörjda området som försörjs med värmepump får byggnaderna olika energikrav.

Vad gäller energifattigdom påverkar inte det staden då Sverige tillämpar varmhya och har ett utbyggt socialt skyddsnät.

B1. Stadens synpunkter

Det är positivt att den nationella strategin för energieffektiviserande renoveringar flyttas från EED till EPBD där krav på byggandets energiprestanda finns samlade. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

Visserligen kan energifattigdom kopplas till byggnaders energiprestanda (se varmhyra under EED). Energifattigdom bör dock i första hand hanteras under det sociala programmet och inte under direktiv för byggnaders energiprestanda. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

Att införa mål om en koldioxidfri byggnadssektor till 2050 med avseende på byggnadernas energianvändning ger en olycklig sammankoppling av tillförsel av energi och byggnadens energianvändning. En byggnad ska vara tekniskt utformad för låg energianvändning, men kommer alltid att behöva en energitillförsel. Byggnaden i sig kan dock inte påverka tillförselsidan. Åtgärder för att nå koldioxidfrihet måste ske inom energiproduktionen som tillför energi till byggnaden.

I Kommissionens förslag till ändring av direktivet kvarstår användningen av begreppet primärenergi för beräkning/definition av byggnaders och tekniska utrustningars energiprestanda.

Vid beräkning av primärenergifaktorerna görs försök att ta med samtliga omvandlings- och distributionsförluster från bränsleframställning till producerad energi (el och värme). Att bestämma primärenergifaktorer på naturvetenskaplig grund är svårt, då det inte råder någon samstämmighet kring vilken metod som bör användas för att beräkna primärenergifaktorn. Därav saknas en enhetlig definition av primärenergi.

Att använda primärenergi innebär även att en byggnads eller utrustnings energiprestanda ändras om energisystemet ändras trots att byggnadens/utrustningens tekniska egenskaper är oförändrade. Omvänt, om samma typ av byggnad finns på olika platser med olika tillförselsystem får byggnaden olika primärenergianvändning. Denna koppling till energisystem vid beräkning av energiprestanda är olycklig och riskerar även att styra bort från effektivisering av byggnader/utrustningar.

Energieffektiviseringslagstiftningen bör styra mot energianvändningen i byggnaderna och inte användas som styrmedel för energisystemet. Syftet med direktivet är att främja en

förbättring av energiprestanda i byggnader i unionen. Direktivet bör alltså först och främst fokusera på användarsidan och inte på tillförselsidan.

Istället för primärenergi bör den tillförda energin (s.k. nettoenergi) användas som mått på energieffektivisering då tillförd energi direkt kopplar till den energi en byggnad/utrustning kräver för drift. Nettoenergi har börjat tillämpas vid energikrav på nyproducerade byggnader i N. Djurgårdsstaden. Staden har i sitt svar på remissen om nära-nollenergi-byggnader förespråkat nettoenergi för beräkning av byggnaders energiprestanda.

I sina synpunkter inför kommande översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda 2016-11-25 har även Sverige framfört kritik mot användningen av primärenergi.

Staden anser liksom regeringen att det är problematiskt att ställa krav på primärenergivå på byggnadsnivå. Dessutom kopplar användningen av primärenergi ihop energisystem (tillförsel) och energiprestanda (användning) hos byggnader/utrustningar på ett olyckligt sätt som riskerar att styra bort från energieffektivisering. Staden anser inte heller att strategin för energieffektiviserande renoveringar till 2050 bör baseras på koldioxidfrihet, utan på låg användning av den energi som behöver tillföras en byggnad, s.k. nettoenergi.

Om unionen tar fram en gemensam definition på hur primärenergi ska beräknas kan primärenergi mycket väl användas för att styra energiproduktionen mot lägre klimatpåverkan. Primärenergi ska dock inte användas för bedömning av byggnaders/utrustningars energiprestanda. *Denna synpunkt har ej ännu staden tagit ställning till.*

B2 Laddinfrastruktur och smarthetsindikator

Kommissionen föreslår att definitionen av byggnadens installationssystem utökas till att även inkludera laddinfrastruktur för elfordon och föreslår krav på installation av laddstationer på var tionde parkeringspålats i nya och renoverade lokalbyggnader. För flerbostadshus ska var tionde parkeringsplats ha förberetts för elbilsladdning.

Kommissionen föreslår vidare att en ”smarthetsindikator” för byggnader införs som ska synliggöra i vilken utsträckning byggnaden är förberedd för att interagera med de boende,

byggnadens installationer och elnätet till exempel genom efterfrågestyrning.

B2. Konsekvenser för staden

Kravet på laddplatser för elbilar torde inte påverka staden. Redan idag förses var femte parkeringsplats i N. Djurgårdsstaden med uttag för elbilsdaddning.

Krav på att en ”smarthetsindikator” för byggnader införs torde inte heller påverka staden i någon nämnvärd omfattning.

B2. Stadens synpunkter

Staden ser i grunden positivt på förslaget att byggnader ska förberedas för och utrustas med laddstationer för att främja utvecklingen mot ökad användning av elfordon. Förslaget behöver dock analyseras vidare för att utreda vad det praktiskt kommer att betyda för bebyggelsen. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

Staden ser även positivt på en utveckling mot mer smarta byggander med ökad användning av digitala styr- och reglersystem som bättre kan integrera med energisystemen t.ex. för bättre effektstyrning, energilagring m.m. Digitaliseringen möjliggör även visualisering och bättre information till boende och verksamheter i byggnaderna om byggnadernas energianvändning och kan på så sätt bidra till ändrat beteende med minskad energianvändning. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

B3 Inspektion av värme- och luftkonditioneringssystem

Kommissionen föreslår att användning av rådgivning som ett alternativ till inspektion av värme- och luftkonditioneringssystem stryks. Som alternativ till inspektion får medlemsstaterna istället ställa krav på att byggnaderna har styr- och reglersystem som kontinuerligt kan mäta, analysera och reglera för att anpassa byggnadens energianvändning.

B3. Konsekvenser för staden

Om möjligheten till rådgivning stryks kan de statliga bidragen för energi- och klimatrådgivning på användas på ett bättre sätt för att minska energianvändning och utsläpp av växthusgaser utifrån de lokala förutsättningarna.

B3. Stadens synpunkter

Staden har inget att invända mot detta förslag. Hitintills har Sverige använt den kommunala energi- och klimatrådgivningsverksamheten för att genomföra rådgivning till innehavare av värme- och luftkonditioneringssystem över en viss storlek (storleken regleras av direktivet). Det har varit ett enkelt sätt för staten att lösa kravet på rådgivning eller inspektion enligt direktivet. För den kommunala energi- och klimatrådgivningen har statens krav på att genomföra denna rådgivning tagit stora resurser av rådgivningsstödet i anspråk. Resurser som har gett mycket liten effekt och som annars hade kunnat användas för rådgivning med större energi- och klimatnytta. *Denna synpunkt har staden ej ännu tagit ställning till.*

c. Förnybarhetsdirektivet 2009/28/EU**C1. Nya mål till 2030**

Kommissionen föreslår att unionens mål på 20 % förnybart till 2020, ska höjas till 27 % år 2030, men fördelar inte arbetet på medlemsstaterna utan utgår från att 20 %-målet ska överträffas av ambitiösa medlemsstater. Ingen MS får underskrida sitt nuvarande beting som siktar mot 20 %. Kommissionen avser följa utvecklingen och ev. föreslå nya åtgärder om målet riskeras. Samtidigt stryker man målet om 10 % förnybart i vägtransportsektorn.

C1 Stadens synpunkter

Förslaget påverkar inte Stadens mål att bli fossilfri 2040, men viktiga nationella åtgärder som stöd för biobränslen eller koldioxiddifferentierad skatt på energi kan påverkas och fördyra för Staden att nå målet.

Som Sverige har visat så går omställningen avsevärt mycket lättare än förväntat och det blir heller inte dyrare att överträffa sitt beting än att hålla kvar vid fossila system. Värmesektorn och delar av industrisektorn samt delar av elproduktionen är idag ofta billigare att försörja med förnybar energi än med fossil.

Fordonsmarknaden är internationell och det krävs efterfrågan från många medlemsstater för att nå de skalfördelar som medför att miljöbilar och -bränslen kan konkurrera ekonomiskt med fossila. Vägtransporterna är den sektor som är svårast att ställa om, samtidigt som ledtiderna är långa – en personbil rullar i snitt 16 år. Det är därför angeläget att snarast påbörja omställningen, men med ett lågt totalt mål och ett slopat mål för transporterna kan många

medlemsstater välja att skjuta på denna omställning. Förslaget riskerar därför att leda till resurserna läggs på områden som är lättare att minska. Detta kan medföra att utbudet av fossilfria fordon och drivmedel minskar och blir dyrare.

Sverige har ca 15 % förnybart i vägtransportsektorn, Stockholms län nådde 24 % förnybart i transportsektorn redan 2015 och har ökat användningen ytterligare under 2016. Dessa resultat visar att det varken är svårt eller särskilt kostsamt att kraftigt minska användningen av fossila drivmedel.

Staden anser att målet 27 % förnybart inte är ambitiöst nog och speglar en syn om att förnybar energi skulle vara kostsamt. I själva verket visar Sverige med totalt 55 % förnybar energi och Stockholm med totalt 70 %, att det går både lättare och är ekonomiskt fördelaktigt att ställa om så snabbt som möjligt. Det särskilda målet för transporter bör finnas kvar och ökas.

Stadens ståndpunkt överensstämmer med regeringens.

C2 Stödsystem för förnybar el

Kommissionen föreslår att de nationella stödsystemen ska öppnas för alla producenter av förnybar el i hela unionen och att elnäten öppnas för samtliga producenter utan oproportionerligt tyngande avgifter. Kommissionen föreslår här mycket detaljerade regler.

C2 Stadens synpunkter

Det är tveksamt om dagens elcertifikatsystem kan bibehållas om det ska öppnas för samtliga producenter av förnybar el i hela EU. Detta riskerar att (åtminstone temporärt) avsevärt minska utbyggnaden av förnybar el i Sverige och Stockholm.

Staden anser att ändringar av systemen för att gynna förnybar el inte får inverka menligt på redan fungerande system. Detaljstyrning bör undvikas och ersättas med målstyrning.

Stadens ståndpunkt överensstämmer med regeringens.

C3 Förnybar energi för värme och kyla

Kommissionen vill stärka betydelsen av fjärrvärme och fjärrkyla och föreslår att andelen förnybart i dessa nät ska öka med 1 % per år på nationell nivå samt att leverantörerna ska redovisa andelen förnybar energi i sina nät. Kommissionen vill också stärka köparnas

och konkurrerande leverantörer av (förnybar) energi inflytande, genom att öppna näten och ge alla användare möjlighet att koppla bort sig från nätet eller välja annan leverantör.

C3 Stadens synpunkter

Tredjepartstillträde och kundernas friheter kan ev. riskera att undandra värmeunderlaget för Fortum och därmed minska möjligheterna att producera el. Detta beror helt på hur de nationella reglerna utformas. Staden har tidigare uttalat sitt stöd för att tillåta tredjepartstillträde

Staden instämmer i Kommissionens intentioner, men anser att ambitionerna bör vara att bygga ut kraftvärmeproduktionen för att nå bästa nytta med investeringar i fjärrvärme och för att öka tillgången på förnybar el. Kraftvärme kan dessutom tillhandahålla en baskraft som kan minska obalanser mellan sommar och vinterhalvår. Kraftvärme innebär också ett resurseffektivt sätt att utvinna både värme och elenergi ur avfall som inte längre går att recirkulera.

Slutligen påminner staden om att det kan bli svårt att ytterligare öka andelen förnybart för de aktörer som redan ligger på en mycket hög nivå. Stockholm har idag redan ca 90% förnybart i fjärrvärmerna.

Staden anser att kraftvärmeproduktionen bör uppmuntras för att nå bästa nytta med investeringar i fjärrvärme och för att erbjuda en baskraft som kan minska obalanser, t.ex. mellan sommar och vinterhalvår. Ökad frihet att välja värmesystem välkomnas, men får inte försvåra denna utbyggnad.

C4 Tak för biodrivmedel från grödor

Kommissionen föreslår att det tak på maximalt 7 % av energin i transportsektorn från grödebaserade drivmedel ska sänkas till 3,8 %. Orsakerna anges vara lägre klimateffektivitet och konkurrens om mat och Kommissionen vill därför enbart gynna avancerade biodrivmedel.

C4 Stadens synpunkter

Kommissionens förslag får mycket stora konsekvenser för stadens möjligheter att nå fossilfrihet i transportsektorn. $\frac{3}{4}$ av dagens förnybara drivmedel baseras på grödor och avancerade biodrivmedel finns ännu inte kommersiellt tillgängliga och det finns inga planer på storskalig produktion.

Kommissionen gör en del felaktiga antaganden. Som svenska biodrivmedelsproducenter visar så är det enkelt att producera etanol med mer än 95 % CO₂-reduktion från grödor eller biogas med ca 80 % CO₂-reduktion. Även svensk biodiesel från raps (HVO och FAME) minskar utsläppen med 60 %.

Det finns ingen konkurrens mellan biodrivmedel och mat – tvärtom finns ett stort överskott av både mat och åkermark i världen och EU lägger sedan lång tid tillbaka ned stora arealer åkermark varje år. Bara sedan 1990 har EU lagt ned 30 miljoner hektar (Eurostat) åker, dvs 15 % av jordbruksmarken. Dessa åkrar skulle istället kunnat producera ca 1 000 TWh etanol och biogas, motsvarande 25 % av nuvarande transportenergi i EU. Med energieffektivisering beräknas behovet halveras och därutöver kommer många personbilar att drivas med el, så biodrivmedel från överskottsmark kan ersätta en mycket stor del av Europas transportenergi år 2030. I rapporten *Förslag till styrmedel för ökad andel biodrivmedel i bensin och diesel* (ER2016:30) visar Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Transportstyrelsen m.fl. att biodrivmedel från överflödigt jordbruksmark skulle kunna försörja halva svenska transportbehovet redan idag och så gott som hela behovet år 2050.

Hälften av Sveriges rödlistade arter (och 75 % av landfåglarna) är i någon del av sin livscykel beroende av fortsatt jordbruk, samtidigt som just de artrikaste jordbruken är de som läggs ned eftersom de inte kan konkurrera med matproduktion på en överskottsmarknad. Det är därför viktigt att hitta andra grödor för dessa jordbruk. Biodrivmedel är ett mycket bra alternativ som dessutom kan odlas mer miljöanpassat än matgrödor. Detta är också viktigt för arbetstillfällen och en levande landsbygd.

Den vanligaste användningen för överskottsåker är att den planteras, oftast med gran. Detta försurar marken och gör den avsevärt mindre lämplig, i många fall helt oanvändbar för ev. framtida jordbruk. Det finns risk att det i framtiden kan bli brist på lättåtkomlig fosfor och det kan också bli svårt att tillverka konstgödsel då detta kräver enorma mängder (fossil) energi. Utan dessa insatsmedel sjunker avkastningen i jordbruket och större åkerarealer behövs åter. Så också ur ett framtida försörjningsperspektiv är det alltså viktigt att dessa åkrar hålls i odlingsbart skick och inte skogsplanteras.

Staden anser att biodrivmedel ska bedömas efter sin klimatprestanda och hållbarhet – inte efter vilken teknik eller råvara

de framställs med. Såväl EU som Sverige har stora överskott av åkermark och det är oerhört viktigt att fortsatt hålla denna åkermark i bruk. Detta har stor betydelse för såväl biologisk mångfald, landskapsfrågor, arbetstillfällen, framtida livsmedelsförsörjning och energisäkerhet.

C5 Hållbarhetskriterier för biobränslen

Kommissionen föreslår att även fasta biobränslen ska uppfylla hållbarhetskriterierna som gäller för flytande och gasformiga biodrivmedel. I de fall import sker från länder som saknar lagar och tillsyn som bl.a. garanterar återplantering och skydd av bevarandevärd skog – eller länder som inte ratificerat Parisavtalet – ska kraven istället ställas på fastighetsnivå.

C5 Stadens synpunkter

De fasta biobränslen som används i Staden torde uppfylla de krav Kommissionen föreslår. Däremot kan vidimerandet och certifiering medföra extra kostnader som gör förnybara biobränslen dyrare och att de förlorar i konkurrenskraft mot fossila, vilket kan bromsa den fortsatta fjärrvärmeutbyggnaden.

Staden instämmer i att det är viktigt att alla biobränslen är hållbara. Det stora problemet är dock inte ohållbara biobränslen utan ohållbara fossila bränslen, som utgör det ojämförigen största hotet mot klimatet och med ökande temperaturer också för biologisk mångfald samt jord- och skogsbruk.

Fossila bränslen måste därför ersättas med en kombination av energieffektivisering och förnybara bränslen och bland dessa är bioenergi en oundgänglig del. Till skillnad från vind- och solenergi kan bioenergi utjämna dygnsvariationer, lagras från sommar till vinter och dessutom även omvandlas till energitäta drivmedel som kan användas i transporter.

Ett hållbart brukande av skog innebär att mer kol binds i virkesförrådet eftersom kolinlagringen når sitt max redan när skogen är ca 25-30 år och därefter avtar ned till noll. En gammal skog binder alltså inte ytterligare kol som kan kompensera för användningen av fossila bränslen. Dessutom riskerar gammal skog också att tappa stora delar av sitt kolförråd vid en skogsbrand, en storm eller ett insektsangrepp, tre företeelser som tros bli mycket vanligare med ett varmare klimat.

Förslaget uppvisar en ogrundat negativ syn på biobränslen som varande ett klimatproblem, vilket riskerar att lägga stora administrativa bördor på bioenergianvändare och producenter och försvåra för medlemsstaterna att öka sin användning av hållbara biobränslen. Istället bör tyngdpunkten ligga på att öka användningen av bioenergi liksom av alla andra hållbara energiformer och på att stärka deras konkurrenskraft gentemot fossila bränslen. Det är viktigt att ställa lika hårda krav på hållbarhet på fossila bränslen så att inte förnybara bränslen påläggs extra kostnader så att de tappar i konkurrenskraft gentemot de fossila. Det finns också många variationer i hur enskilda bestånd bör hanteras för att vara hållbara. I vissa fall är det befogat att inte återbeskoga, i andra fall bör inte området alls avverkas och i t.ex. de fall åldersfördelningen är ojäm, kan på kort sikt mer skog behöva avverkas. Många av dessa avvägningar måste göras på systemnivå, inte på fastighetsnivå.

EU bör istället bedriva ett aktivt och hållbart skogsbruk och ersätta t.ex. cement, byggnadsmaterial, plastförpackningar och fossila bränslen med biomassa. Rätt utformat leder detta till mycket stora kolbesparingar och kan också samtidigt öka kolförrådet. Sverige har sedan 1991 ersatt 80 % av energin i värmesektorn med biobränsle och samtidigt ökat virkesförrådet med 30 %. De svenska hållbarhetskriterierna har inneburit att den biologiska mångfalden i skogen har ökat under samma tid (Ram et al 2016, What drives current population trends in forest birds – forest quantity, quality or climate? A large-scale analysis from northern Europe).

Staden anser att det stora problemet inte är att biobränslen är mer eller mindre hållbara utan att samtliga fossila bränslen är helt ohållbara och dessutom genom sin klimatpåverkan leder till stor negativ påverkan på jord- och skogsmark. Direktivet bör inriktas på att ta bort så många hinder som möjligt för förnybar energi. Som Sverige och Staden visat kan detta göra utan stora kostnader.

D. Övriga synpunkter på "Energy Union Package"

Förslaget till energiunion täcker utöver de direktiv som behandlats ovan ett mycket brett område, t.ex. energifattigdom, försörjningssäkerhet m.m, m.m. Nedan anges några synpunkter som staden bör föra fram utöver de som har beskrivits ovan rörande de

tre direktiven. *Dessa synpunkter har staden ej ännu tagit ställning till.*

- Förslaget beskriver behovet av att säkra gasleveranser till Europa. Förslaget bör kompletteras med potentialen för inhemsk biogasproduktion från exempelvis avloppsslam, biologiskt avfall och biogrödor och åtgärder för att få till stånd en ökad biogasproduktion inom unionen.
- Potentialen och åtgärder för att öka användningen av kraftvärme baserad på skogsavfall från hållbart skogsbruk, och utsorterat avfall bör lyftas fram i förslaget liksom att fjärrvärmesystem har en potential för att omhänderta spillvärme. Tekniken är väl etablerad i flera medlemsländer. Miljöskyddet för avfallsförbränning regleras redan idag genom EU-direktiv.
- Förslaget bör kompletteras med att skatteregler som hindrar nettodebitering från lokal solelproduktion bör undanröjas.
- Förslaget tar upp energifattigdom. Förslaget bör inkludera att unionen ska främja införande av varmhyra. Det ger fastighetsägaren som har rådighet ett incitament att genomföra energibesparande åtgärder i byggnaden samtidigt som det bidrar till ett bättre inomhusklimat. Som exempel har Sverige med varmhyra en lägre energianvändning per kvadratmeter än genomsnittet unionen. I övrigt bör energifattigdom hanteras inom det sociala programmet.

SLUT